

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SPORA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ VE BEKLENTİLERİ

Münevver YALÇINKAYA **, Asuman Seda SARACALOĞLU **
S. Rana VAROL ***

ÖZET:

Üniversite öğrencilerinin spora ilişkin görüşlerini ve beklentilerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada veriler, yapılandırılmış görüşme ve tarafımızdan geliştirilen bir anket yoluyla toplanmıştır. Araştırma, Tıp ve Edebiyat Fakültelerinden 309 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Araştırma bulguları, üniversite gençliğinin sporun yararları konusunda bilinçli olduklarını ancak derslerin yoğunluğu, zaman, test ve malzeme yetersizliği gibi nedenlerle spor yapamadıklarını ortaya koymaktadır.

THE OPINIONS AND EXPECTATIONS OF THE UNIVERSITY STUDENTS TOWARD SPORT

ABSTRACT

The purpose of this research is to determine the opinions and expectations of the university students toward sport. The data of this descriptive research have been collected by the guided interviews and the questionnaire. The samples of the study are the students from the Faculties of Letters and Medicine.

The research findings have been obtained that the youth of university is conscious of the benefits of sport but they can not make sport because of the intensive curriculum, the lack of spare time, and the inefficiency of establishments and equipments.

Günümüzde spor ve insan yaşamı birbirinden ayrılmaz bir bütün haline gelmiştir. Bu nedenle, hangi yaşta olursa olsun, bilimsel temellere dayalı, bi-

** E.Ü. Edebiyat Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü

*** E.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

(* Bu araştırma, 19-21 Aralık 1991 tarihlerinde İzmir'de düzenlenen "Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor" Sempozyumu'nda bildiri olarak sunulmuştur.

linçli ve sistemli yapılan spor, insanın tüm yaşamı boyunca sağlıklı, başarılı mutlu olmasında ve moral gücün yüksek tutulmasında önemli bir rol oynamaktadır.

Bireysel tercihlerin ön plana çıktığı çeşitli boş zaman etkinliklerinin hiçbiri, sporda olduğu kadar oyun, zevk, eğlence ve yarışma öğelerini birlikte taşımamaktadır. Spor, gençlerde, birbirine karşı saygılı ve anlayışlı olma, kurallara uyma, işbirliği yapma, bağımsız davranma, kendini disipline etme, mücadeleci, azimli ve kararlı olma gibi kişilik özelliklerini de oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra, özellikle aktif spor, çağdaş insan kişiliğinin oluşumunda önemli roller üstlenmektedir. Toplumsallaşma sürecini hızlandırmakta, bireyin kendisine ve topluma yararlı, ulusal duyguları güçlü bir kişilik geliştirmesinde etkili olmaktadır (Kane, 1964, GSB, 1982, DPT, 1983, Tezcan, 1983, Demirebolat 1988, Koç 1988, Orhun 1990, Saluman 1990.)

Araştırmalar, spor etkinliklerinin boş zamanları değerlendirmede önemli bir yer tuttuğunu ortaya koymaktadır. (Mutlutürk, 1982, Eryaşar 1985, Başaran 1990, Ünal 1991). Nitekim Avrupa Konseyince hazırlanan bir raporda da herkesin, özellikle üniversite öğrencilerinin boş zamanlarının % 70'inin spora ayrılması önerilmiştir (G.S.B., 1981). Yükseköğretim gençliğinin boş zamanlarını değerlendirmede, enerjilerini boşaltmada ve birçok olumlu davranışlar kazanmalarında spor etkinlikleri önemli bir yer aldığından, bu etkinliklerin düzenli bir organizasyonla yaygın bir biçimde sunulması uygun bulunmaktadır. Ancak spor tesisleri yönünden zengin olan üniversitelerde bile öğrencilerin de çeşitli nedenlerle tam bir düzen içinde yapılandırılmadığı görülmektedir.

Yöneticiler, eğitimciler ve ekonomik önlemler almada yetkili kişiler, çoğu zaman toplumun çeşitli kesimlerinin, kurum ve grupların sorunlarını ve gereksinimlerini belirlemede ciddi güçlüklerle karşılaşmaktadırlar. Söz konusu güçlükler, yönlendirici ve yol gösterici nitelikteki bilimsel araştırmaların eksikliğinden kaynaklanabilmektedir. Bununla birlikte, yapılan çalışmalarda da, eğitim kurumlarındaki spor etkinliklerinin, yöneticilerin konuya gösterdikleri ilgi derecesine göre değişmekte olduğu saptanmıştır (DPT, 1983, Karasüleymanoğlu 1989). Bu bağlamda, yükseköğretim kurumlarındaki spor etkinlikleri ile ilgili programların ve düzenlemelerin incelenmesi gereği ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, üniversitedeki spor etkinlikleri ile programların daha etkili verimli olarak düzenlenebilmesinde, üniversite öğrencilerinin görüş ve beklentilerinin bilinmesi gerekmektedir. Böylece bu görüş ve beklentiler iyi bir

organizasyona ışık tutabilecektir.

ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin spora ilişkin görüşlerini ve beklentilerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Amacın gerçekleştirilebilmesi için şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğrenciler boş zamanlarını nasıl değerlendirmektedirler? Boş zamanları değerlendirmede, fakültele, sınıflara, cinsiyete, oturulan yere, mezun olunan lise tipine, lise bitirme derecesine, yurt dışında kalma durumuna, halen bulunduğu yere, anne-baba eğitimlerine, mesleklerine, gelirlerine ve ailenin spor konusundaki tutumuna göre değişmekte midir?

2. Öğrencilerin genel olarak spora, spor dallarına ve spor tesislerine ilişkin görüşleri ve beklentileri nelerdir? Bu görüşler ve beklentiler fakültele, sınıflara ve cinsiyete göre değişmekte midir?

YÖNTEM

Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini, 1991-1992 öğretim yılında Ege Üniversitesi Edebiyat ve Tıp Fakültelerinde okuyan 1. ve 2. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Edebiyat Fakültesinin seçilme nedeni kültür ve edebiyata dayalı bir fakülte olması, dolayısıyla öğrencilerin kültürel ve edebi etkinliklere daha fazla zaman ayırdıkları düşüncesidir. Tıp Fakültesinin seçilmesinde ise, modern tıbbın sporla yaşam kapasitesinin artacağını vurgulayan düşüncesi etkili olmuştur. Alman Dili ve Edebiyatı, bu bölümdeki öğrencilerin çoğunluğunun yurtdışı kültürü almaları sonucu, spora daha olumlu yaklaşabilecekleri düşüncesiyle seçilmiştir. Sosyoloji bölümünün seçilme nedeni, öğrencilerin sosyal ve kültürel etkinliklere fazlaca ağırlık vermeleridir. Coğrafya bölümü ise Fen ve Sosyal Bilimler arasında köprü oluşturan bir alan olması ve diğer Sosyal Bilimlerden farklı bir çizgide yer alması yüzünden seçilmiştir.

Beden Eğitimi ve Spor dersleri YÖK tarafından programdan çıkarılmıştır. 3. ve 4. sınıflar daha önce spor dersleri aldıkları, bir bakıma zorunlu olarak bu derslere yöneldikleri için, araştırma kapsamına yalnızca 1. ve 2. sınıflar alınmıştır. Örneklem, oransız eleman örneklem yöntemiyle 309 öğrenci seçilmiştir.

Örneklerini oluşturan 309 öğrencinin % 55.3'ü Edebiyat, % 44.7'si Tıp Fakültesinde okumaktadır. Edebiyat Fakültesindeki öğrencilerin % 35.1'i

Coğrafya, % 33.9'u Sosyoloji, % 31'i de Alman Dili ve Edebiyatı bölümlerinde öğrenim görmektedirler. Gençlerin % 52.7'si birinci, % 47.3'ü ikinci sınıftadır ve % 44'ü kız, % 56'sı da erkektir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, yapılandırılmış görüşmeler ve geliştirilen bir anket yoluyla toplanmıştır. Anket sorularının oluşturulabilmesi için çeşitli bölümlerde okuyan öğrencilerle görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmeler değerlendirilerek ön anket soruları hazırlanmıştır. Hazırlanan ön anketler, uzmanların görüşleri alındıktan sonra 30 kişilik bir öğrenci grubuna uygulanmıştır. İşlemeyen ya da anlaşılamayan sorular yeniden gözden geçirilerek, ankete son şekli verilmiştir.

Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Anketler 340 öğrenciye verilmiş ve 309 tanesi dönmüştür. Dönüş oranı % 90.9'dur. Araştırmanın verileri, E.Ü. Bilgisayar Mühendisliği Bölümünde değerlendirilmiştir. Araştırmanın amaçları doğrultusunda yüzde dökümleri ve X2 değeri, $p=.05$ düzeyinde tablo değerinden büyük ise, ilgili faktörün anlamlı olduğu kabul edilmiştir.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde üniversite öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirme ve sporla ilgili görüş ve beklentilerine ilişkin bulgular yer almaktadır.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi "Öğrenciler boş zamanlarını nasıl değerlendirmektedirler? Bu durum, fakültelere, bölümlere, sınıflara, cinsiyete, oturulan yere, mezun olunan lise tipine, lise bitirme derecesine, yurt dışında kalma durumuna, halen kaldığı yer, anne-baba eğitimlerine, mesleklerine, gelirlerine ve ailenin spor konusundaki tutumuna göre değişmekte midir? biçiminde ifade edilmiştir.

Gençlerin boş zamanlarını değerlendirdikleri etkinlikler incelenmiş ve şu bulgular elde edilmiştir: Öğrencilerin % 33.7'si sanat, % 32'si spor, % 20.7'si kitap okuma ve ders çalışma, % 9.1'i arkadaşları ile birlikte olma ve % 4.5'i de dinlenme-TV izleme ile boş zamanlarını değerlendirmektedirler.

Bu bulgular, Coşkun (1986), Başaran (1990), Seçkin (1990), Selçuk (1990), Tozak (1990) ve Ünal (1991) tarafından yapılan araştırma bulgularıyla da desteklenmektedir.

Söz konusu etkinlikler, fakültelere, bölümlere ve cinsiyete göre

değişirken, sınıflara, oturlan yere, mezun olunan lise tipine, lise bitirme derecesine, yurt dışında kalma durumuna, halen barındığı yere, ailenin spor konusundaki tutumuna, anne-baba eğitimine, anne-baba mesleğine ve aile gelirine göre farklılaşmamaktadır.

Gençlerin boş zamanlarını değerlendirme etkinlikleri fakülterle göre $p < .05$ düzeyinde bir farklılık göstermektedir. Gençlerin fakülterle, sınıflara ve cinsiyete göre boş zaman etkinliklerinin dağılımı Tablo 1'de verilmektedir.

Tablo: 1
Fakülterle, sınıflar ve cinsiyete göre öğrencilerin boş zaman etkinliklerinin dağılımı

Etkinlikler	Fakülter*			Cinsiyet**			Sınıflar***			
	Tıp	Edebiyat	Toplam	K	K	Toplam	1.	2.	Toplam	
Spor	N	54	45	99	18	81	99	54	45	99
	%	39.13	26.32	32.04	13.24	46.82	32.04	33.13	30.82	32.04
Sanat	N	42	62	104	62	42	104	56	48	104
	%	30.43	36.26	33.66	45.59	24.28	33.66	53.85	46.15	33.66
Kitap Okuma	N	22	42	64	38	26	64	30	34	64
	%	15.94	24.56	20.71	27.94	15.03	20.71	18.40	23.29	20.71
Arkadaşla birlikte olma	N	10	18	28	12	16	28	16	12	28
	%	7.25	10.53	9.06	8.82	9.25	9.06	9.82	8.22	9.06
Dinlenme TV İzleme	N	10	4	14	6	8	14	7	7	14
	%	7.25	2.34	4.53	4.41	4.62	4.53	4.29	4.79	4.53
Toplam	N	138	171	309	136	173	309	163	146	309
	%	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

* $\chi^2 = 12.389$ $p < .05$

** $\chi^2 = 43.573$ $P < .01$

*** $\chi^2 = 1.324$ $p > .05$

Tablo 1'de de görüldüğü gibi, Tıp Fakültesi öğrencileri boş zamanlarını spor ve dinlenme-TV izleme gibi etkinliklerle, Edebiyat Fakültesi öğrencileri ise, sanat, kitap okuma-ders çalışma ve arkadaşlarla birlikte olma etkinlikleri ile değerlendirmektedirler. Bu durum bölümlere göre incelendiğinde, Coğrafya Bölümü spor ve sanat, Alman Dili ve Edebiyatı ile Sosyoloji Bölümleri kitap okuma ve arkadaşlarıyla birlikte olma etkinliklerinde diğerlerinden farklılaşmaktadır.

Cinsiyete göre boş zamanları değerlendirme etkinlikleri istatistiksel bakımdan $p < .01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Buna göre, sanat ve kitap okuma etkinlikleriyle kız öğrenciler, spor etkinlikleriyle ise erkek öğrenciler daha çok ilgilenmektedirler.

Belirgin bir farklılık olmamakla birlikte, arkadaşlarıyla birlikte olma ve dinlenme seçenekleri de erkekler lehine görülmektedir.

Yukarıdaki bulgulara göre, edebiyat Fakültesi öğrencilerinin sanatsal, kültürel ve sosyal konularla Tıp Fakültesi öğrencilerinden daha fazla ilgilendikleri ve sosyal konularla Tıp Fakültesi öğrencilerinden daha fazla ilgilendikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra, Coğrafya Bölümünün sporla da ilgilendiği bulgulanmıştır. Bu durum alanları gereği yürüyüş, dağcılık vb. etkinlikleri gerçekleştirmek durumunda olduklarından kaynaklanabilir. Burada öğrencilerin aldıkları eğitime uygun davranışlar gösterdikleri söylenebilir. Yine Tıp Fakültesi öğrencilerinin boş zamanlarını daha çok sporla değerlendirmeleri de, onların almış oldukları eğitime uygun davranışlar gösterdikleri şeklinde yorumlanabilir. Çünkü modern tıp sporla insanın yaşam kapasitesinin artacağını vurgulamaktadır.

Boş zaman etkinliklerinin spor konusunda daha çok erkekler lehinde olmasında ise, ülkemizde özellikle erkeklere hitap eden spor dallarının gelişmiş olması ve koşulların onlar için daha elverişli bulunması, bu sonucu yaratmış olabilir. Buna karşılık kızlarda boş zamanlarda sanatla uğraşma, kitap okuma, TV izleme ağırlık kazanmaktadır. Tolon ve arkadaşları (1986) ile Gökçe (1984)'nin de belirttiği gibi, bu bulgu kızların mümkün olduğunca ev dışına çıkmaması biçiminde oluşmuş bulunan değer yargısının halen etkisini sürdürmesi ile açıklanabilir.

Ülkemizde boş zamanı yapıcı etkinliklerle değerlendiren gençlerimizin sayıca artması, bu konudaki olanakların fazlaştırılması ile mümkündür. Yapılan araştırmalar (Gökçe, 1984, Tolon ve arkadaşları 1986) gençlerin öğrenim düzeyi yükseldikçe, boş zamanlarını okuma ve kültürel etkinliklerle

değerlendirme oranının arttığını ortaya koymaktadır. Bu çalışmada da, söz konusu bulguların desteklendiği söylenebilir.

Bu sonuçlara dayanarak, eğitim düzeyinin gencin boş zaman etkinliklerinde etkili bir değişken olduğu söylenebilir. Bu nedenle boş zaman etkinlikleri planlanırken, gencin eğitim düzeyinin dikkate alınması önerilebilir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

İkinci alt problem "Öğrencilerin genel olarak spora, spor dallarına ve spor tesislerine ilişkin görüşleri ve beklentileri nelerdir? Bu görüşler ve beklentileri fakültelere, sınıflara ve cinsiyete göre değişmekte midir?" biçiminde ifade edilmiştir.

Gençlerin spor etkinliklerinin yararına ilişkin görüşleri incelenerek şu bulgulara ulaşılmıştır. Gençlerin % 34.01'i kişiye, bedensel, zihinsel ve ruhsal yönden sağlıklı bir yapı kazandırma, % 23.6'sı kişisel sorunlardan uzaklaştırma (stress atma). % 18.8'i kişiyi kötü alışkanlıklardan uzaklaştırma, % 8.8'i boş zamanları iyi değerlendirme yolu, % 7.5'i kişisel ve sosyal yönden geliştirme (toplumsallaştırma, birlik, beraberlik sağlama) % 7.1'i mücadeleci, azimli ve kararlı olmayı sağlama, biçiminde ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin sporun yararına ilişkin görüşleri fakültelere ve sınıflara göre değişmezken, cinsiyete göre farklılaşmaktadır ($p < .01$). Buna göre, kızların yoğunlaştığı seçenekler, bedensel, zihinsel, ruhsal yönden sağlıklı bir yapı kazandırma ve kötü alışkanlıklardan uzaklaştırmadır. Erkek öğrenciler ise, kişiyi sorunlardan uzaklaştırma, kişisel ve sosyal yönden geliştirme, boş zamanları değerlendirme ile mücadeleci, azimli ve kararlı olma seçeneklerinde yoğunlaşmışlardır.

Öğrencilerin spor yapılmasına ilişkin görüşleri ise şöyledir: Sporla izleyici olarak ilgilenen öğrencilerin oranı % 43.4'dür. Spor yapan gençler % 32.7, spor yapan ve aynı zamanda izleyici de olanlar % 16.2'dir. Spora ilgi duymayan gençlerin oranı ise, % 7.7'dir. Bu durum, fakültelere ve sınıflara göre farklılaşmazken, cinsiyete göre değişmektedir. ($p < .01$). Buna göre, kızlar "ilgi duymuyorum" ve "sporla izleyici olarak ilgileniyorum" seçeneklerinde belirgin bir artış göstermektedirler.

Öğrencilerin spor etkinliklerinin başarıyı etkilemesine ilişkin görüşler ise şöyledir, öğrencilerin % 71.2'si olumlu etkilediğini, % 11.7'si fikri olmadığını, % 10'u etkilemediğini ve % 7'si de olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Bu durum, fakültelere sınıflara ve cinsiyete göre değişmemektedir. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun, sporun okuldaki başarıyı olumlu yönde etkilediğini

belirtmesi, öğrencilerin beden eğitimi ve sporun yararlarını benimseyip inandıklarını göstermektedir denilebilir.

Gençlerin büyük bir çoğunluğunun sporun önemine inanmasına rağmen, sporla daha çok izleyici olarak (% 43.4) ilgilendikleri görülmektedir. Bu durum, spor yapmayı zorlamasız ve özendirici bir uygulama olarak gençliğe sunulmamasından kaynaklanabilir. Örneğin Almanya'da ilkokullarda yüzmeden başarısız olan öğrencilere diploma verilmemektedir. (Mutlutürk, 1982). Oysa ülkemizde, bu anlamda, sporun önemi gözardı edilmektedir. Bunun yanında, bu konuda gençlere gerekli ortamı sağlayamama, araç-gereç ve organizasyon eksikliği gibi faktörler de etkili olabilmektedir. Ayrıca Gökçe (1984)'nin araştırmasında da vurgulandığı gibi, spor konusunda, toplumda köklü bir bilinçlenme bulunmaması, bu durumu etkileyen bir diğer faktör olabilir. Tezcan (1982)'a göre, ailenin düşünce ve değerleri, gencin boş zamanlarını değerlendirme etkinliklerini etkilemektedir. Bu bağlamda, ailenin spora olan ilgisinin ve spora ilişkin tutumlarının da incelenmesi gerekli görülmektedir. Öğrencilerin ailelerinde sporla ilgilenen kişilerin durumuna ilişkin bulgularda; öğrencilerin % 44'ünün kardeşinin, % 7.8'inin anne ve babasının, % 7.4'ünün de tüm ailesinin sporla ilgilendikleri görülmüştür. Öğrencilerin % 40.8'inin ailesinde sporla ilgilenen kişiler bulunmamaktadır. Bu durum, fakültelere, sınıflara ve cinsiyete göre değişmemektedir.

Ailede daha çok sporla ilgilenenlerin ve spor yapanların kardeşler olduğuna ilişkin bulgular, Seçkin (1990)'in araştırma bulgularıyla da tutarlıdır.

Öğrenci ailelerinin spor konusundaki tutumları ise şöyledir: Ailelerin % 49.5'i karışmamakta, % 41.8'i desteklemekte ve % 8.8'i de boşa geçen zaman olarak görmekte ve engellemektedirler. Spor konusundaki tutumlar, fakültelere, sınıflara ve cinsiyete göre değişmezken, ailede sporla ilgilenen kişilerin varlığına göre, farklılaşmaktadır ($p < .05$). Buna göre, sporla ilgilenen bireylerin bulunduğu aileler, gençlerin spor yapmasını desteklemektedirler. Öğrencilerin spor yapmasına karışmayan ve spor yapmayı zaman kaybı olarak yorumlayıp engelleyen ailelerde ise, spora hiç kimsenin ilgi duymadığı görülmektedir. Bu bulgular, Gökçe (1984)'nin bazı ailelerin, gençlerin boş zamanlarında spor yapmalarını aylıklık olarak değerlendirdikleri biçimindeki bulgularıyla desteklenmektedir.

Öğrencilerin ilgi duydukları spor dallarına görüşleri şöyle dağılmaktadır: Gençlerin % 26.5'i su sporlarına, % 23'ü top oyunlarına, % 12.6'sı uzakdoğu sporlarına % 12.3'ü raket sporlarına, % 8.4'ü cimmastiğe, % 7.4'ü atletizme,

% 6.8'i bisiklet ve % 2.9'u da kış sporlarına ilgi duyduklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin ilgi duydukları spor dalları fakültelere ve sınıflara göre değişmezken, cinsiyete göre $p < .01$ düzeyinde farklılaşmaktadır. Bulgulara göre, kızların ilgi duyduğu sporlar, su sporları, cimnastik, bisiklet ve kış sporlarıdır. Erkek öğrenciler ise; top oyunları, uzakdoğu sporları ve atletizme ilgi duymaktadırlar. Raket sporlarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olmamakla birlikte, kız öğrenciler lehine görülmektedir. Tablo 2'de öğrencilerin ilgi duydukları spor dalları verilmektedir.

Tablo 2
Öğrencilerin ilgi duydukları spor dallarının
Fakültelere, sınıflara ve cinsiyete göre dağılımı

Etkinlikler		Fakülteler*			Cinsiyet**			Sınıflar***		
		Tıp	Edebiyat	Toplam	K	K	Toplam	1.	2.	Toplam
Atletizm	N	13	10	23	5	18	23	14	9	23
	%	9.42	5.85	7.44	3.68	10.40	7.44	8.59	6.16	7.44
Cimnastik	N	12	14	26	20	6	26	12	14	26
	%	8.70	8.19	8.41	14.71	3.47	8.41	7.36	9.59	8.41
Su Sporları	N	31	51	82	43	39	82	51	31	82
	%	22.46	29.82	26.54	31.62	22.54	26.54	31.29	21.23	26.54
Kış Sporları	N	3	6	9	5	4	9	8	1	9
	%	2.17	3.51	2.91	3.68	2.31	2.91	4.91	0.68	2.91
Bisiklet	N	10	11	21	14	7	21	10	11	21
	%	7.25	6.43	6.80	10.29	4.05	6.80	6.13	7.53	6.80
Raket Sp.	N	20	18	38	17	21	38	17	21	38
	%	14.49	10.53	12.30	12.50	12.14	12.30	10.43	14.38	12.30
Top Oyunları	N	28	43	71	19	52	71	31	40	71
	%	20.29	25.15	22.98	13.97	30.06	22.98	19.02	27.40	22.98
Uzak Doğu Sp.	N	21	18	39	13	26	39	20	19	39
	%	15.22	10.53	12.62	9.56	15.03	12.62	12.27	13.01	12.62
Toplam	N	138	171	309	136	173	309	163	146	309
	%	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

* $\chi^2 = 6.526$ $p < .05$

** $\chi^2 = 33.671$ ve $p < .01$

*** $\chi^2 = 12.300$ $p > .05$

Su sporlarına en çok ilgi duyulmasında Ege Üniversitesi'nin Olimpik bir yüzme havuzuna sahip olmasının etkili olabileceği düşünülebilir. Top oyunlarına, özellikle futbola ilgi duyulmasında, kitle iletişim araçlarında futbol gibi top oyunlarına daha fazla yer verilmesinin ve bazı özendirici faktörlerin olmasının etkili olduğu söylenebilir. Bunun yanısıra, Tozak (1990)'ın belirttiği gibi, bu spor dalının fazla araç-gereç ve organizasyon gerektirmemesi de, bu spor dalına duyulan ilginin artmasında etkili bir faktör olabilir.

Söz konusu bulgular doğrultusunda ülkemizde erkeklerin beden gücünü simgeleyen mücadele sporlarına, kızların ise, daha kolay estetik.sporlara ilgi duyma eğiliminde oldukları söylenebilir.

Öğrencilerin şu anda yapmak isteyip de yapamadıkları spor dalları da incelenmiş ve şu bulgular elde edilmiştir: Öğrencilerin % 19.4'ü su sporlarını, % 13.3'ü top oyunlarını, % 12.6'sı raket sporlarını, % 12'si uzak doğu sporlarını, % 7.8'i bisiklet sporunu, % 7.4'ü kış sporları ile diğer (dağcılık, güreş vb.) sporları, % 5.2'si cimnastiği ve % 4.9'u atletizmi yapamadıklarını belirtmişlerdir. Gençlerin % 10'u da "hiçbiri" seçeneğini işaretlemişlerdir. Bu durum, fakültelere, sınıflara ve cinsiyete göre değişmemektedir.

Öğrencilerin istediği spor dallarını niçin yapamadığı da sorulmuş ve şu sonuçlar alınmıştır: Öğrencilerin % 33'ü zaman bulamadığı ve derslerinin yoğunluğu yüzünden % 19.1'i gerekli ortamı ve koşulları bulamadığı için % 14.6'sı tesis ve malzeme yetersizliği yüzünden ve % 4.2'si de yukarıdakilerin birkaçı yüzünden istediği spor dallarını yapamadıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca gençlerin % 20.1'i de soruyu boş bırakmıştır. Bu bulgular, fakültelere, sınıflara ve cinsiyete göre değişmemektedir.

Öğrencilerin su sporlarını yapamama nedenleri arasında, havuzun öncelikle birinci sınıflara açık olmasının, paralı olmasının ve sınırlı zamanlarda hizmet vermesinin etkisi olduğu söylenebilir. Top oyunlarının yapılamamasında ise, spor salonlarının çok sınırlı bir zamanda hizmet vermesinin, zaman zaman kiraya verilmesinin ve mesai saatleri dışında kilitli tutulmasının etkisi olabilir. İlgililerce spor tesislerinin tam kapasite ile hizmete sunulmadığının belirtilmesi, bu yorumu güçlendirmektedir.

Öğrencilerin, spor tesislerinden yararlanmaları konusundaki bulgular şöyledir: Gençlerin % 63.4'ü üniversite tesislerinden yararlanamadıklarını, % 21'i kısmen yararlandıklarını, % 5.6'sı yararlanmakta olduklarını belirtirken, % 10'u da bir fikri olmadığını ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin spor tesislerinden yararlanamama nedenleri de şöyle bir

dağılım göstermektedir: Genlerin % 24.9'u zaman bulamadığı ve saatler uygun olmadığından, % 23'ü bürokratik işlemlerden (izin, sağlık raporu vb.) ve % 9.4'ü de tesislerin yetersizliğinden dolayı spor tesislerinden yararlanamadıklarını belirtirken, % 42.4'ü de bir fikri olmadığını ifade etmişlerdir. Bu bulgular fakülterle ve sınıflara göre $p < .01$ düzeyinde farklılaşırken, cinsiyete göre değişmemektedir. Buna göre, Tıp Fakültesi öğrencileri bürokratik işlemler, Edebiyat Fakültesi öğrencileri ise, zaman bulamama ile tesis ve malzeme yetersizliği yüzünden spor tesislerinden yararlanamadıklarını belirtmişlerdir.

Öğrencilerin üniversitedeki Beden Eğitimi ve Spor derslerinin seçmeli olması konusundaki görüşleri de şöyledir: Öğrencilerin % 67.4'ü derslerin seçmeli olmasını uygun bulurken, % 20.1'i uygun görmemekte ve % 12.3'ü de bir fikri olmadığını belirtmektedirler. Bu bulgular fakülterle, sınıflara ve cinsiyete göre farklılaşmamaktadır.

Öğrencilerin çoğunluğunun spor derslerinin seçmeli olarak alınması konusundaki görüşlerinde, daha önceleri uygulamadaki düzensiz organizasyonun, ortam ve koşulların etkisi olduğu söylenebilir. Çünkü araştırma bulgularında ve öğrencilerle yapılan görüşmelerde, bir saatlik ders süresinin yetmediği, soyunup-giyinirken bittiği, duş alma imkanı olmadan terli terli bir sonraki dərse yetişmek zorunda kalındığı, böylece spora ayrılan zaman diliminin ve koşulların uygun olmadığı vurgulanmıştır.

Öğrencilerin üniversitede düzenli spor yapıp yapmadıkları sorulmuş ve şu sonuçlar alınmıştır: Öğrencilerin % 9.7'si düzenli spor yaptıklarını belirtirken, % 90.3'ü gibi büyük bir çoğunluğu düzenli spor yapamadıklarını ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra, gençlerin % 67.6'sı üniversitede spor yapmayı isterken, % 20.1'i istemediğini, % 12.3'ü de bu konuda bir fikri olmadığını belirtmiştir. Bu durum, fakülterle, sınıflara ve cinsiyete göre farklılaşmaktadır.

Öğrenciler düzenli spor yapamama nedenlerini ve bu konudaki beklentilerini şöyle ifade etmektedirler: Öğrencilerin üniversitede düzenli spor yapamama nedenleri arasında, % 36.2 ile derslerin yoğunluğu ve zaman bulamama, % 22.6 ile spor derslerinin kaldırılması, % 20.4 ile tesis-malzeme eksikliği ve ortamın uygun olmaması (soyunma odası, duş, organizasyon eksikliği vb.) % 11.8 ile sağlık problemi ve % 9 ile diğer nedenler yer almaktadır. Bu durum, fakülterle ve sınıflara göre değişirken $5p < .01$), cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Buna göre, Tıp Fakültesi öğrencileri,

derslerin yoğunluğu ve diğer seçeneklerinde, Edebiyat Fakültesi öğrencileri ise spor derslerinin kaldırılması tesis-malzeme eksikliği ve ortamın uygun olması ile sağlık problemi seçeneklerinde farklılaşmaktadır. Sınıflara göre incelendiğinde, birinci sınıf öğrencilerinin tesis-malzeme eksikliği, ortamın uygun olmaması ve sağlık problemi seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Derslerin yoğunluğu ve zaman bulamama ile diğer seçeneklerin de ikinci sınıf öğrencileri farklılaşmaktadır.

Öğrencilerin boş zamanlarında spor tesislerinden yararlanmak için uygun buldukları günler ve saatler ise şöyledir: Gençlerin % 41.8'i hafta içi öğleden sonra ve akşamları, % 36.4'ü hafta sonu ve her saatte, % 21.8'i hergün her saatte spor tesislerinden yararlanmak istemektedirler. Bu durum fakültelere, sınıflara ve cinsiyete göre değişmemektedir. Ayrıca öğrencilerin % 50.7'si haftada bir gün iki saat, % 28.9'u haftada iki gün iki saat, % 11'i haftada üç gün iki saat ve % 9.3'ü de hergün iki saat spor yapmak istemektedirler. Bu durum, fakültelere, sınıflara ve cinsiyete göre istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Öğrencilerin spor etkinlikleri konusunda üniversite yönetiminden beklentileri şunlardır: Öğrencilerden % 29.13'ü tesis, malzeme ve araç-gereçlerin ve çalıştırıcıların yeterli sayı ve duruma getirilmesini, % 18.12'si düzenli bir organizasyon olmasını, % 15.21'i belli bir zaman dilimi ayrılmasını, % 8.09'u spor etkinliklerinin duyurulmasını ve % 29.45'i de yukarıdakilerin birkaçının yapılmasını beklemektedirler. Bu durum, fakültelere, sınıflara ve cinsiyete göre değişmemektedir. Başka bir anlatımla, öğrencilerin beklentileri aynı düzeydedir. Tablo 3'de öğrencilerin spor etkinliklerine ilişkin beklentileri verilmektedir.

Öğrencilerin boş zamanlarının iyi değerlendirilebilmesi için ilgili kurum ve kuruluşlardan beklentileri de şunlardır: Gençlerin % 23.3'ü spor tesis ve olanaklarının sağlanmasını, % 22'si spor derslerinin zorunlu olması ve tesis, çalıştırıcı ile organizasyonların yeterli olması, % 18.5'i öğrencilere boş zaman bırakılmasını ve sorunların ciddi olarak ele alınmasını, % 9.4'ü çeşitli kültür-sanat etkinliklerinin düzenlenmesini ve % 7.8'i de sosyal etkinliklerin artırılmasını ve duyurulmasını istemektedirler. Ayrıca öğrencilerin % 19'u da bu soruyu yanıtız bırakmışlardır. Bu durum, fakültelere ve cinsiyete göre değişmezken, sınıflara göre farklılık göstermektedir.

Buna göre, birinci sınıflar spor tesis ve olanaklarının sağlanması ile sosyal etkinliklerin artırılması ve duyurulması, ikinci sınıflar ise öğrencilere boş za-

Tablo: 3
Öğrencilerin Spor Etkinliklerine İlişkin Beklentilerinin
Fakültelere, Sınıflara ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Etkinlikler	Fakülteler*			Cinsiyet**			Sınıflar***			
	Tıp	Edebiyat	Toplam	K	K	Toplam	1.	2.	Toplam	
	N	20	27	47	26	21	47	22	25	47
Belli bir zaman dilimi ayrılmalı	%	14.49	15.79	15.21	13.24	46.82	32.04	33.13	30.82	32.04
	N	19	37	56	26	30	56	30	26	56
Düzenli bir organizasyon olabilir	%	13.77	21.64	18.12	19.12	17.34	18.12	18.40	17.81	18.21
	N	9	16	25	10	15	25	15	10	25
Etkinlikler Duyurulmalıdır.	%	6.52	9.36	8.09	7.35	8.67	8.09	9.20	6.85	8.09
	N	44	46	90	42	48	90	54	36	90
Tesis araç-gereç ve malzeme sağlanmalı ve çoğaltılmalıdır.	%	31.88	26.90	29.13	30.88	27.75	29.13	33.15	24.66	29.13
	N	46	45	91	32	59	91	42	49	91
Yukarıdakilerin birkaçı	%	33.33	26.32	29.45	23.53	34.10	29.45	25.77	33.56	29.45
	N	138	171	309	136	173	309	163	146	309
Dinlenme Toplamı	%	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

* $\chi^2= 5.381$ $p>.05$

** $\chi^2=5.883$ $p>.05$

*** $\chi^2= 4.695$ $p>.05$

man bırakılmasını ve sorunların ciddi olarak ele alınması, spor derslerinin zorunlu olması, tesis, çalıştırıcı ve organizasyonların yeterli olması ile çeşitli kültür ve sanat etkinliklerinin düzenlenmesi seçeneklerinde yoğunlaşmaktadır.

Araştırma bulgularında % 90 gibi bir öğrenci grubunun düzenli spor yapmadığını belirtmesi, DPT (1984) tarafından yapılan araştırma bulgularıyla da tutarlıdır. Bu araştırmaya göre, üniversite gençlerinin yalnızca % 2.5'i sporla

uğraşmaktadır. Ege Üniversitesinde bu oranın % 10'a yükselmesi ise, özendirici koşulların daha çok olmasından kaynaklanabilir. Bu durum, diğer yüksek öğretim kurumlarında spor yapma olanağının çok daha sınırlı olabileceğini düşündürmektedir.

Ayrıca gençlerin büyük bir grubunun spor yapmak isteğine ilişkin bulgular Gökçe (1984) ve MEGSB (1987) tarafından yapılan çalışmalarla da desteklenmektedir. Bunun yanısıra gençlerin tesis, araç-gereç ve malzeme istemleri de yine MEGSB (1987) tarafından yapılan çalışma ile tutarlıdır.

Mevcut tesislerden azami ölçüde yararlanmak, çok amaçlı olarak kullanmak ve gençlere sürekli açık tutmak, spora olan ilgiyi arttıracağı gibi, öğrencilerin beklentilerine de cevap vermiş olacaktır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma bulgularına göre; üniversite gençliğinin "sporun yararları" konusunda bilinçli oldukları, ancak derslerin yoğunluğu; zaman, tesis ve malzeme yetersizliği, izin, sağlık raporu vb. bürokratik işlemler ve spora uygun bir zaman diliminin ayrılmaması gibi nedenlerle spor yapamadıkları anlaşılmaktadır. Ancak koşullar ve ortam iyileştirildiğinde ve düzenli bir organizasyon sağlandığında spor etkinliklerine katılacakları söylenebilir.

Araştırma bulgularına dayalı olarak geliştirilen öneriler şunlardır:

1. Ders programları en uygun biçimde düzenlenerek, öğrencilere boş zaman bırakılmalıdır.
2. Üniversite yönetimi, Beden Eğitimi Bölümü ve Sağlık-Klütür-Spor Daire Başkanlığı yöneticileri, gençlerin konuya ilişkin beklentileri doğrultusunda işbirliği yapmalı ve yeni düzenlemelere gitmelidir. Bunun yanısıra, fakültelerdeki Spor ile Kültür ve Sanat Hizmetleri Birimlerine işlerlik kazandırılarak, gençlerin boş zamanlarını değerlendirebilmeleri için iyi bir organizasyon yapılmalıdır.
3. Mevcut tesis, araç-gereç ve malzemeler düzenli bir organizasyonla en etkin biçimde kullanılabilir duruma getirilmelidir. Gençlerin gönüllü ve yaygın olarak spor etkinliklerine katılmalarını sağlayan özendirici düzenlemeler de yapılmalıdır.
4. Gençlerin sportmen karakterli, zinde ve uyumlu kişiler olarak yetiştirmede, açık hava tesisleri, oyun ve spor alanları, eğitsel kamplar gibi çeşitli ünite ile olanaklar arttırılmalı ve geliştirilmelidir.
5. Üniversitedeki spor etkinliklerine ilgi duyan, gençleri spor konusunda

yönlendirecek yönetici ve öğretim elemanlarına yönetimde yer verilmelidir.

6. Üniversitedeki spor etkinlikleri, yarışma ve performans sporuna yönelik olduğu kadar "boş zamanları değerlendirme" olgusu olarak da dikkate alınmalıdır.

KAYNAKLAR

Başaran, Fatma, "Üniversite Öğrencileri Üzerinde Psiko-Sosyal Bir Araştırma" **V. Ulusal Psikoloji Kongresi. Psikoloji-Seminer Özel Sayısı**. İzmir, 1990: 825-842.

Coşkun, Zafer. "Türkiye'de Yükseköğretimde Spor Eğitimi Yapan Gençliğin Beklentileri ve Sorunları" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir, 1986.

Demirbolat, Ayşe. **Toplum ve Spor**. Ankara: Kadioğlu Matbaası, 1988.

DPT. **Beden Eğitimi ve Spor**. Ankara: Başbakanlık Yayınları, 1984. **V. Beş Yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyon Raporu. Spor**. Ankara. DPT Yayını, 1983.

Eryaşar, Demir. "Boş Zamanların Değerlendirilmesi ve Spor" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir, 1985.

Gökçe, Birsen. **Orta Öğretim Gençliğinin Beklenti ve Sorunları**. Ankara: MEGSB Yayını, No: 270, 1984.

GSB. **Gençlik ve Toplumsal Konulu Bilimsel Toplantı Konuşmaları**. Ankara: Gençlik ve Spor Bakanlığı, 1982.

G.S.B. Brifingi. Ankara: Spor-Toto Matbaası, 1981.

Kane, J.E. "Personality and Physical Ability" **International Congress of Sports Science**. Tokyo, 1964.

Karasüleymanoğlu, Aydın. **Yeni Boyutlarıyla Spor**. 2. Baskı. Ankara, 1989.

Koç, Şevki. "Ortaöğretimde Beden Eğitimi Etkinliklerine Genel Bir Bakış: Yeni Yaklaşım ve Uygulamalar "Amaç-Yöntem ve Teknikler)" **Ortaöğretim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Sorunları**. Ankara: TED Yayını, 1988:3-22.

MEGSB. **Kalkınma Planlarında Eğitim Gençlik ve Spor. (1963-1989)**. Ankara: MEB Yayını, 1987.

Mutlutürk, Nevzat. "Yükseköğretimde Spor ve Sorunları" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir, 1982.

Orhun, Adnan, "Okul Beden Eğitimi ve Sporunda Yeni Didaktik Yaklaşımlar" **Spor Bilimleri I. Ulusal Sempozyumu, Bildiriler**. Ankara: H.Ü. Yayını, 1990.

Saluman, Kurt. "Felsefe ve Toplum Bilim Açısından Spor". Çev: Orhun, A. **Spor Bilimleri Bülteni**. 1,3-4:5-9, Aralık 1990.

Seçkin, Hüsnü. "Ortaöğretim Gençliğinin Boş Zamanlarını Değerlendirmede Sportif Etkinliklerin Yeri ve Önemi". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tesi. İzmir. 1990.

Selçuk, Nilhan. "Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Değerlendirme Etkinlikleri". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir. 1990.

Tezcan, Mahmut. **Sosyolojik Açısından Boş Zamanların Değerlendirilmesi**. Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayını, No: 16, 1982.

"Spor Sosyolojisi Hakkında" **Eğitim ve Bilim**. 8,44:30-34, Temmuz, 1983.

Tolon, B., I. Bulut, C.Dağdaş, Ed. N. Nirun **12-24 Yaş Gençlerinin Sosyo-Ekonomik Sorunları**. Ankara: G.Ü. Basın Yayın Yüksekokulu Matbaası. 1986.

Tozak, Kenan. "Değişik Yaş ve Farklı Meslek Sahibi İnsanların Beden Eğitimi ve Sporunu Nasıl Algıladıklarına İlişkin Bir Araştırma" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir, 1990.

Ünal, Semra. "Boş Zamanların Değerlendirilmesinde Ailenin Yeri ve Görevleri" **Yaşadıkça Eğitim**. 1,16:9-12, Mayıs-Haziran, 1991.